

30 år med kontrollutvalg – og fortsatt ikke for pyser

Publisert 16.03.2023

Seniorrådgiver Bjørn Bråthen, NKRF – kontroll og revisjon i kommunene, og medforfatter av boka ["Kontroll og revisjon i kommunal sektor"](#)

NKRF mener | For noen år siden kunne vi lese overskriften «Kontrollutvalg er ikke for pyser» i Kommunal Rapport. NKRFs landsdekkende spørreundersøkelse viser at utsagnet fortsatt står ved lag.

I forkant av den årlige Kontrollutvalgskonferansen gjennomførte NorgesBarometeret på oppdrag fra NKRF en spørreundersøkelse blant alle landets kontrollutvalg. Responsen var upåklagelig. I underkant av 700 av de nærmere 1.700 inviterte svarte, og det ga en svarprosent på 41.

Det er i år 30 år siden kontrollutvalget ble et lovpålagt organ i kommunene. Kontrollutvalgene har altså vært i funksjon i sju hele og én halv kommunestyreperiode. Mye har skjedd til det bedre i disse årene, blant annet fikk utvalgene dedikerte sekretariater etter en lovendring i 2004.

“ **Mye har skjedd til det bedre i disse årene, blant annet fikk utvalgene dedikerte sekretariater etter en lovendring i 2004.** ”

Ett av spørsmålene vi stilte i vår undersøkelse, var: «Hva ville du gitt som råd til nye kontrollutvalgsmedlemmer?» To tredeler av deltakerne svarte.

Tilbakemeldingene viser at dette er et interessant, men krevende verv å tre inn i. Det faktum at undersøkelsen viser at nesten to tredeler er inne i sin første periode, samt at litt under halvparten kunne tenke seg gjenvalg, gjør ikke dette mindre utfordrende.

“ Tilbakemeldingene viser at dette er et interessant, men krevende verv å tre inn i.

Behovet for opplæring er – ikke overraskende – noe svært mange legger vekt på. Så tidlig som mulig i perioden, bør det gis opplæring om kontrollutvalgets mandat, oppgaver og handlingsrom og om kommunens organisering, oppgaver og virksomhet, er anbefalingen.

Mange peker også på at kommunestyrene må få tilstrekkelig informasjon om kontrollutvalgets rolle og plass i systemet. God rolleforståelse mellom partene i den kommunale egenkontrollen blir trukket fram som en avgjørende suksessfaktor.

“ God rolleforståelse mellom partene i den kommunale egenkontrollen blir trukket fram som en avgjørende suksessfaktor.

Dette med god og ikke minst gjensidig respekt og rolleforståelse, stemmer godt overens med våre erfaringer etter å ha fulgt mange problematiske saker fra sidelinjen siden oppstarten.

Ved starten av denne kommunestyreperioden skrev presseveteran og spaltist Gunnar Bodahl-Johansen et debattinnlegg i Fredriksstad Blad med overskriften [«Kontrollutvalget er ikke et politisk hvilehjem»](#).

Rådene i vår undersøkelse underbygger dette utsagnet, og de kan sammenfattes med følgende anbefalinger: Møt forberedt, still spørsmål, lytt til innbyggerne og andre politikere og ikke minst; vær engasjert, nysgjerrig, åpen, modig, utholdende, konstruktiv, løsningsorientert og synlig.

“ Møt forberedt, still spørsmål, lytt til innbyggerne og andre politikere og ikke minst; vær engasjert, nysgjerrig, åpen, modig, utholdende, konstruktiv, løsningsorientert og synlig.

Kontrollutvalget skiller seg på flere områder fra de øvrige folkevalgte organene i kommunen. Det mest åpenbare, men like fullt ofte så vanskelige, er å legge igjen partipolitikken utenfor møterommet. De fleste medlemmene har tross alt en partitilknytning, samt politikk godt plantet i ryggmargen.

Rådene i undersøkelsen viser også dette aspektet. Utsagn som går igjen, er at utvalget skal opptre som et kollegialt organ, og at det så langt det er mulig, bør tilstrebe konsensus.

Utvalgets arbeid skal foregå i møter, og enkeltmedlemmer må holde seg unna sololøp. Utvalget skal verken opptre som domstol eller klageorgan. Det skal heller ikke være en arena for politiske omkamper.

“ Utvalget skal verken opptre som domstol eller klageorgan. Det skal heller ikke være en arena for politiske omkamper.

Hovedoppgaven er litt forenklet sagt å bringe fram et objektivt faktagrunnlag til kommunestyret, som er kontrollutvalgets oppdragsgiver og dermed skal treffe beslutninger i de ulike kontrollsakene.

Mange trekker fram viktigheten av at utvalget spiller hverandre gode og bruker den samlede kompetansen og de komplementære ferdighetene i sitt arbeid.

Mange peker også på utvalgets gode hjelpere og kontinuitetsbærere – sekretariatet og revisjonen. Bruk dem for alt de er verdt, svarer noen.

“ Mange peker også på utvalgets gode hjelpere og kontinuitetsbærere – sekretariatet og revisjonen. Bruk dem for alt de er verdt, svarer noen.

Samtidig sier flere at utvalget ikke skal legge seg flate for de profesjonelle aktørene i dette arbeidet og ta alt som blir presentert for god fisk. Det er lov å stille spørsmål, be om utdypende forklaringer og å være kritisk til det som blir lagt fram for utvalget.

Etter lokalvalget til høsten er det, som Jan Eggum synger, «på'an igjen» med nye kontrollutvalg i landets kommuner og fylkeskommuner. Hvis vi legger tallene i undersøkelsen til grunn, og som stemmer godt overens med tidligere erfaringer, kan vi anta at langt over 1.000 medlemmer går inn i sin første periode i et kontrollutvalg.

“ ... kan vi anta at langt over 1.000 medlemmer går inn i sin første periode i et kontrollutvalg.

Sammen med våre bedriftsmedlemmer i kontrollutvalgssekretariatene og revisjonene skal NKRF ta sin del av ansvaret for oppgaven med å sette de nye kontrollutvalgene i stand til å gjøre godt kontrollarbeid i Kommune-Norge.

“ De 448 rådene fra undersøkelsen gir oss et godt utgangspunkt.

NKRFs visjon er å være på vakt for fellesskapets verdier, og sammen med medlemmene skal vi skape tillit og bidra til læring og forbedring i kommunene. De 448 rådene fra undersøkelsen gir oss et godt utgangspunkt.

Dette innlegget ble også publisert i Kommunal Rapport den 16. mars 2023 og på www.kommunal-rapport.no den 20. mars 2023.

Del artikkelen:

NKRF – kontroll og revisjon i kommunene, Haakon VII's gate 9, Postboks 1417 Vika, 0115 Oslo, Telefon: 23 23 97 00,
Epost: post@nkrf.no

Personvernerklæring | © NKRF 2023